

Тернопільський національний економічний університет

Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

«Економічної теорії»

на тему:

«Макроекономічний аналіз інвестиційної активності в Україні»

Студентки 2 курсу групи Ф-22

напрямку підготовки «Фінанси і кредит»

Семенюк М.Д.

Керівник:

Вірковська Анастасія Андріївна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль 2017

ПЛАН

Вступ

1. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності: теоретико-методичні підходи
2. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні (2011-2016рр.)
3. Основні шляхи активізації інвестиційної діяльності в Україні

Висновки

Додатки

Список використаних джерел

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
I. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності: теоретико-методичні підходи .	6
II. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні (2011-2016рр.)	13
III. Основні шляхи активізації інвестиційної діяльності в Україні	20
ВИСНОВКИ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	27

ВСТУП

Дослідження проблеми інвестування в господарство країни постійно перебувало у центрі уваги економічної науки. Це спричинено тим, що інвестиції утворюють основу господарської діяльності виробництв, розкривають процес їх економічного росту загалом.

Інвестиції являються певним каталізатором розвитку не тільки національних інвестиційних ринків, а й ринків товарів та послуг. Категорія інвестицій має центральне місце в повсякденній господарській діяльності суб'єктів ринку. Крім того, інвестиційна діяльність сприяє макроекономічній стабілізації та вирішує соціальні проблеми трансформаційного періоду.

Інвестиційний процес вимагає сталого розгорнутого дослідження, передусім, з питань обґрунтування інвестиційної стратегії, відборі результативних форм та напрямків інвестування, а також пошуку шляхів активізації інвестиційної діяльності в умовах розвитку конкурентоспроможної економіки.

В Україні обговорення проблем пов'язаних з інвестиціями та інвестиційним процесом піднялися з початком перебудови та реформування економіки. Це пов'язано з тим, що в ринковій економіці різко стало питання інвестиційних ресурсів для розширення та відтворення основоположних фондів і виробничих потужностей.

У теперішніх умовах ведення господарства інвестиції виступають найважливішим механізмом для створення умов вибуття із економічної кризи, для досягнення структурних зрушень у виробництві, для введення науково-технічного прогресу, для підняття показників господарської діяльності на мікро- та макрорівнях.

Нині одним із найважливіших напрямків сталого економічного зростання України є активізація інвестиційної діяльності.

В економічній літературі докладно полемізують питання, що торкаються інвестування. Важливий внесок у дослідження питань, що стосуються інвестицій, їх структури та джерел здійснили такі видатні вчені як І. Бланк, О. Воробйова, Ю. Воробйов, М. Денисенко, І. Ігошин, А. Музиченко, А. Пересада, В.

Федоренко, М. Чеботарьов та інші. Дослідження вітчизняних та зарубіжних спеціалістів показали достатньо ґрунтовне вивчення питань, які стосуються процесу інвестування.

Отож, **актуальність даної теми** полягає в тому, що розвиток інвестиційної діяльності в Україні потребує вивчення та вдосконалення. На сьогодні, наша держава не є інвестиційно привабливою, що зумовлено рядом негативних причин. Для прогнозування шляхів активізації інвестиційної діяльності в Україні необхідно насамперед проаналізувати її в історичному аспекті, також провівши певне порівняння з найбільш розвиненими країнами світу з великим досвідом в цій сфері, для запозичення потрібних ідей.

Для досягнення даної мети було поставлено наступні **завдання**:

- ✓ Встановити сутність інвестицій та інвестиційної діяльності
- ✓ Здійснити аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні
- ✓ Визначити основні шляхи активізації інвестиційної діяльності в Україні

Об'єктом дослідження є інвестиції та їхня роль у розвитку економіки.

Предметом дослідження являються економічні відносини, пов'язані з інвестиційною діяльністю в Україні.

Методологічною основою даної роботи є загальнонаукові принципи синтезу, аналізу та порівняння.

I. Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності: теоретико-методичні підходи

Інвестиції як економічна категорія ввійшли у вітчизняну літературу і практику у 90-х роках ХХ століття, коли розпочалося ринковеперетворення суспільства. З входженням України в ринкову систему ведення господарства, з'ясуванню економічної сутності інвестицій надавалося все більше уваги, проте наукова думка й досі не дала універсального формулювання інвестицій, яке б повністю відповідало вимогам теорії і практики ведення господарства. Це зумовлено, в значній мірі, діапазоном цієї багатогранної економічної категорії.

Існують дві версії погодження терміну «інвестиція». Одна група авторів вважає, що цей термін походить від латинського слова «investio», що означає «одягати»; інша – від латинського «invest», тобто вкладати [8, с. 108]. Нині інвестиції – це вкладення капіталу з метою його збільшення. Тому з'ясування економічної сутності інвестицій потребує попереднього розгляду поняття капіталу. Генезис слова «капітал» має два джерела походження – «caput», що з латинської мови означає голову чи власника худоби, або «capitalis» – головний, основний [16, с. 21]. Капітал у великій ролі розкриває собою все, що спроможне приносити дохід, або ресурси, створені людьми для виготовлення товарів і послуг.

Категорія інвестицій у вітчизняній і зарубіжній літературі визначається по-різному. З одного боку, – це довгострокові вкладення ресурсів із метою отримання прибутку в майбутньому, з іншого – це виробничий процес створення виробничих потужностей, найму робочої сили.

Так, французький економіст П. Массе вважає, що найзагальніше визначення інвестиції, яке можна дати акту вкладання капіталу, зводиться до того, що «інвестування є актом отримання задоволення у майбутньому від поточних інвестиційних благ» [10, с. 27]. Водночас І.О. Бланк визначив, що: «інвестиції- це кошти, майнові й інтелектуальні цінності держави юридичних і фізичних осіб, що

спрямовуються на створення нових підприємств, реконструкцію й технічне переоснащення діючих, придбання нерухомості, акцій, інших цінних паперів із метою одержання прибутку»[2, с. 16].

З початком розвитку ринкових відносин в Україні змінюються погляди на сутність інвестицій, виникають і розвиваються наукові підходи до їх оцінки, а також форм, методів та принципів інвестування.

Так, найбільш повне й вичерпне визначення інвестицій знайшло своє відображення в Законі України «Про інвестиційну діяльність» [5] від 18 вересня 1991 року, де під інвестиціями розуміють –«усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект». Це трактування, загалом, відповідає міжнародному підходу до бачень про інвестиційну діяльність як процес вкладення ресурсів (благ, майнових й інтелектуальних цінностей) із метою отримання прибутку в наступному.

Однак, на нашу думку, у даному визначенні має бути положення, де йдеться про реалізацію інвестицій з метою одержання соціального ефекту. Цей ефект може досягатися не лише за рахунок прямих інвестицій у підприємницьку діяльність, а й за рахунок зростання доходів від інвестиційної діяльності і належних надходжень до держбюджету, що використовується на фінансування соціальних програм.

У вітчизняній науці найрозповсюдженішим є розуміння сутності інвестиції як вкладання капіталу з метою подальшого його зростання. Варто відзначити те, що інвестиції спрямовуються не тільки на створення прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту, а й на інші форми забезпечення піднесення та підвищення ринкової значущості підприємства, що відображується у збільшенні суми вкладеного багатства.

Саме на цій меті інвестування зосереджують увагу зарубіжні економісти. Так, Нобелівський лауреат з економіки У. Шарп зокрема зазначає: «У найбільш широкому розумінні слово «інвестувати» означає розлучитися з грошима сьогодні, щоб одержати більшу їх суму в майбутньому» [22, с. 3].

Інвестування, як самостійна наука, сформувалася порівняно недавно. Перші розробки з теорії велися ще до Другої світової війни. Проте вважається, що початком цього процесу була перша половина 1950-х рр., коли М. Марковіц у своїх працях заклав основи сучасної теорії інвестиційного портфеля [9, с. 8].

Необхідно також зауважити, що навіть у сучасній літературі термін «інвестиції» ідентифікується з терміном «капітальні вкладення». Таке визначення, з нашого погляду, звужує поняття інвестицій, оскільки ці два поняття не збігаються кількісно й відрізняються якісно. Інвестиції можуть здійснюватися в оборотні активи, в різноманітні фінансові інструменти (акції, облігації), а також в окремі види нематеріальних активів. Отже, капітальні вкладення, вважаємо, повинні розглядатися як одна з форм інвестицій.

Посилення процесів глобалізації та регіоналізації, що характеризують сучасний розвиток світової економіки, вимагають більш широкого тлумачення інвестицій, пов'язаних з прискореним науково-технічним розвитком продуктивних сил, посиленням ролі економічних факторів з особливостями формування і використання людського капіталу. Таким чином, під інвестиціями необхідно розуміти ті економічні ресурси, що спрямовуються на збільшення як реального капіталу суспільства, тобто на розширення чи модернізацію виробничого апарату, так і інвестиції в «людський капітал», які на сучасному етапі розвитку економіки набувають усе більшого значення, тому що саме результатом людської діяльності є будинки і споруди, машини й обладнання і, що найголовніше, основний фактор сучасного розвитку – інтелектуальний продукт, що визначає економічне становище країни у світовій ієрархії держав. До останніх належать витрати на освіту, наукові дослідження, підготовку кадрів тощо. На якість людського капіталу впливає й інфраструктура, тому інвестиції в соціальну інфраструктуру є водночас інвестиціями в людський капітал.

Формування ефективною відтворювальною структури національної економіки забезпечують її структурні зрушення. Одним із основних дієвих інструментів соціально-економічних перетворень є активізація інвестиційної діяльності, яка забезпечує розширення або модернізацію основних та обігових

засобів матеріального виробництва, розширення, реконструкцію та оновлення житлового фонду, лікарень, навчальних закладів, об'єктів культури, спорту, науки, розвиток людського капіталу, а також інноваційну діяльність. Отже, за таких умов особливого значення набуває активізація інвестиційної діяльності як засобу досягнення вказаних цілей.

Інвестиційну діяльність можна розглядати з двох позицій – у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні інвестиційна діяльність — це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою одержання прибутку. Подібне трактування міститься в Законі «Про інвестиційну діяльність» [5], відповідно до якого інвестиційна діяльність визначена як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій.

У вузькому розумінні інвестиційна діяльність, власне інвестування, визначається як собою процес перетворення вирішальне значення мають результати господарської діяльності інвестиційних галузей. Їх технічний рівень, організація виробництва, здатність до засвоєння інновацій здійснюють основний вплив на інвестиційний цикл, окупність і віддачу інвестиційних ресурсів .

Так як існують розбіжності в трактуванні поняття «інвестиції», то зрозуміло, що в визначеннях «інвестиційної діяльності» не досягнуто єдності думок щодо його трактування.

Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності під інвестиційною діяльністю розуміють діяльність, пов'язану з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також із здійсненням фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Думка вченого Панчишина С.М. є досить загальною і визначає інвестиційну діяльність як сукупність рішень та відповідних дій, скерованих на перетворення заощаджень у інвестиції [14, с. 137].

На думку Щукіна Б.М., інвестиційна діяльність є процесом організації інвестування в реально існуючих у країні умовах господарювання. Вчений

стверджує, що в процесі інвестування визначається модель поведінки інвестора щодо нарощування свого капіталу [24, с.13].

Разом з тим більша частина дослідників, таких як Федоренко В.Г., Гончаренко Л.П., Черваньова Д.М. пов'язують інвестиційну діяльність в першу чергу з отриманням прибутку.

Погасій С.О. розглядає інвестиційну діяльність більш обширно, характеризуючи її процесом пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за вибраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) і забезпечення її реалізації [16, с. 8].

Можна погодитись з думкою Є.А. Стефановича, що сьогодні інвестиційна діяльність – це комплекс заходів держави, фізичних та юридичних осіб, спрямований на ефективне розміщення ресурсів з метою отримання очікуваного ефекту. Ефектом може бути не лише прибуток, а й, наприклад, розбудова інфраструктури, покращення умов життя населення тощо [19, с.61].

Протилежної точки зору притримується Дука А.П., вважаючи поняття «інвестиційна діяльність» набагато ширшим оскільки воно розкриває цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку потрібних інвестиційних ресурсів, відбиранню ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за обраними вимірами інвестиційної програми або портфеля та забезпечення ефективності їх виконання [3, с. 63].

Багатогранність поняття «інвестиційна діяльність» призводить до протиріч та неузгодженості підходів, які застосовуються для розкриття його змісту та сутності. Як показав критичний аналіз наявних у науковій літературі визначень, існують різні підходи до розкриття поняття, найбільш поширені з яких представлені у наступній схемі (рис. 1.1):

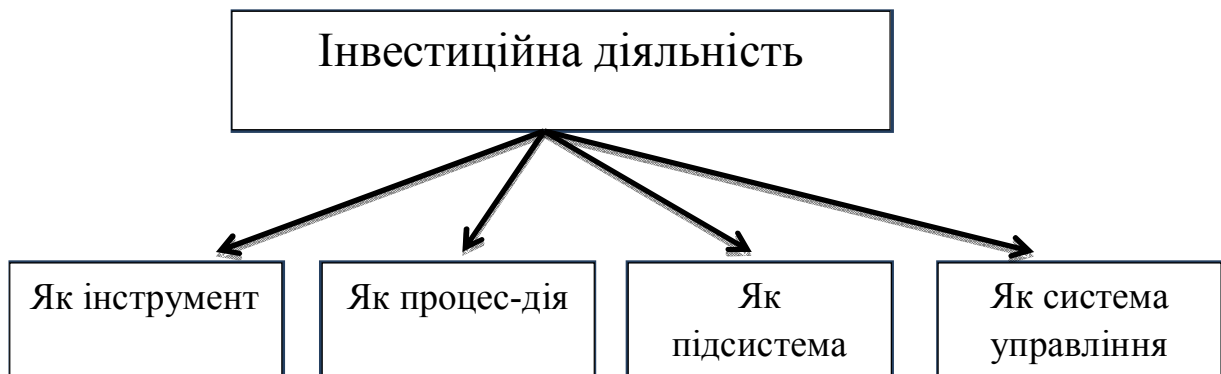

Рис. 1.1 **Схема інвестиційної діяльності**

Підхід, орієнтований на інструмент, є достатньо поширеним. Під інструментом найчастіше розуміється лише засіб досягнення певної мети, а за такої умови дане визначення є досить вузьким.

Підхід, орієнтований на процес чи дію, виділяє лише одну сторону поняття – його розвиток в часі чи здійснення певної дії, інші сторони даного поняття залишаються поза увагою. На нашу думку, сутність інвестиційної діяльності є набагато ширшою, ніж зведення її до окремого процесу чи дії.

Що стосується підходу, орієнтованого на підсистему, то його дотримується значна частина вітчизняних та зарубіжних науковців, але при цьому визначення поняття як підсистеми у них достатньо різні.

Підхід, що спрямований на систему управління не в повній мірі відображає сутність інвестиційної діяльності. Підґрунтям такого ствердження є, перш за все, загальне визначення системи як комплексу підсистем, елементів та компонентів і притаманних їм властивостей, між якими відбувається взаємодія.

Узагальнюючи дослідження поняття «інвестиції» та «інвестиційної діяльності», можна зробити висновок, що розкриття змісту таких понять як інвестиції та інвестиційна діяльність є доволі складним завданням. Багато вчених намагались і намагаються сформулювати та посилити економічний зміст категорії «інвестиції», посилаючись на дослідницьку мудрість як вітчизняних так і закордонних спеціалістів. Кожний з них зробив важливий внесок у дослідження

природи інвестицій. Підсумовуючи погляди багатьох вчених-дослідників щодо досліджування поняття «інвестиції», можна здійснити спробу розкрити, яка ж сутність категорії «інвестиції». Можемо запропонувати подальше визначення поняття інвестиції: «інвестиції – це всі види грошових, майнових та розумових цінностей, що вкладаються у фірми, а також підприємницькі задуми й програми, які сприяють піднесенню виробництва та невиробничої галузі, з метою отримання прибутку та соціального ефекту».

Під інвестиційною діяльністю ж слід розуміти упорядковану діяльність, що відбувається в дійсно існуючій країні на умовах ведення господарства за допомогою практичних дій суб'єктів інвестиційної діяльності, призначення яких полягають у цілеспрямованому процесі знаходження потрібної кількості інвестиційних ресурсів, вибиранні придатних об'єктів чи інструментів для їх вкладання, розробці і запровадженні поступової інвестиційної програми чи стратегії та забезпеченні продуктивної її реалізації з метою отримання прибутку та/чи іншого позитивного ефекту.

II. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні (2011-2016 рр.)

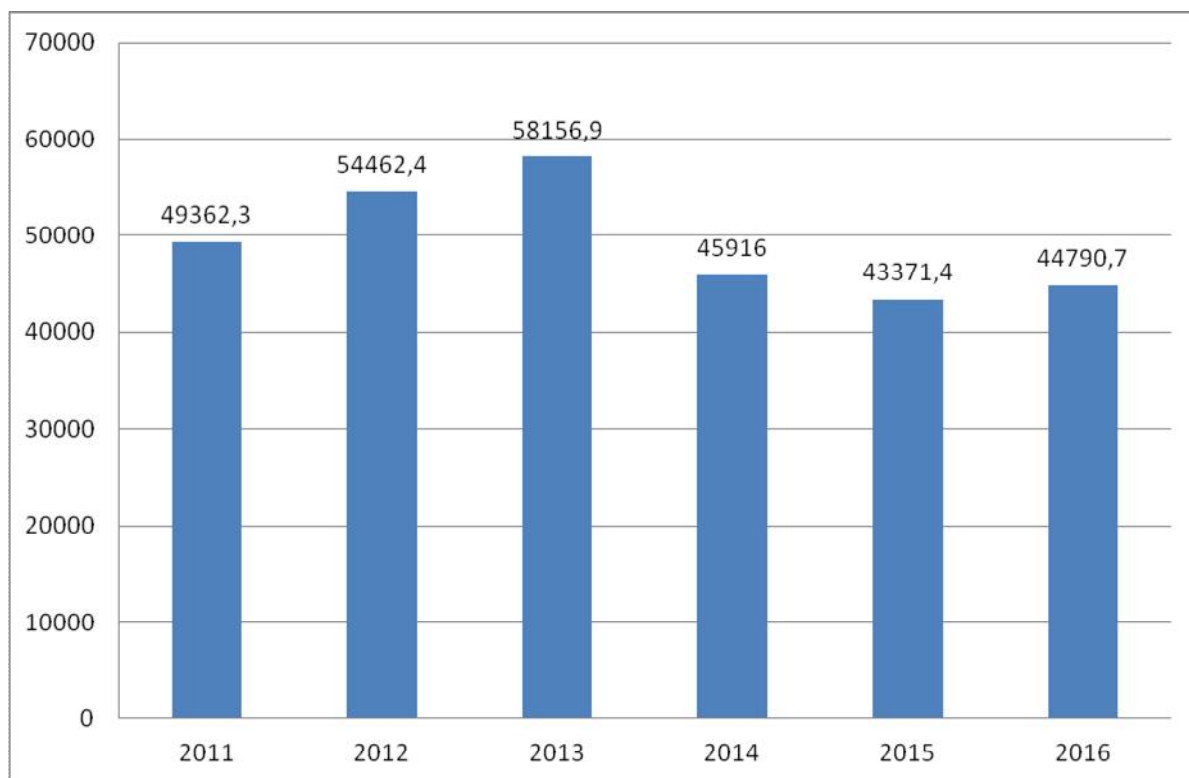
На інвестиційний клімат країни впливає ряд чинників: політична стабільність, законодавча база, стан економічного розвитку, рівень корумпованості, міжнародні відносини держави, свобода бізнесу від державного втручання, гарантії безпеки приватної власності, банківська структура та інфраструктура ринків капіталу, державне заохочення інвестування, доступність людських ресурсів, рівень податкового навантаження, міжнародний імідж, довільні та регуляторні бар'єри.

Україні доступні певні переваги, які роблять її більш інвестиційно привабливою. А саме: кваліфікована і відносно дешева робоча сила, високий потенціал національного ринку, доступ до сировини та вигідне географічне розташування.

Проте в супереч перевагам, існують й певні фактори, які не сприяють зацікавленості інвесторів для розміщення свого капіталу в економіку України. Причинами цього є: застаріла законодавча база, політична нестабільність, нерозвинена інвестиційна інфраструктура та високий рівень бюрократії та корумпованості.

На рис. 2.1 бачимо, що прямі іноземні інвестиції в 2011 р. становили 49362,3 млн. дол. США., у 2012 р. – 54462,4 млн. дол. США, що на 5100,1 млн. дол. США більше, ніж у 2011 р. Пік вливання іноземного капіталу до української економіки припав на 2013 р. і становив 58 156,90 млн. дол. США. Упродовж 2011–2013 рр. спостерігалася позитивна динаміка у надходженні прямих іноземних інвестицій. Із 2014 р. почалося стрімке падіння, яке становило 26,66% та 34,1% станом на 2015 р. порівняно з 2013 р. У 2014 р. відбулося скорочення прямих іноземних інвестицій на 12 240,90млн. дол. США, які становили 45 916,00млн. дол. США. На початку 2015 р. інвестиційний потік був зменшений до 43 371,40 млн. дол. США, але масштабні зміни у політичному середовищі, прийняття нових законів повертає іноземних інвесторів, і в 2016 р. інвестиції становили 44 790,70 млн. дол.

США, що на 1 419,30 млн. дол. США більше, ніж у 2015 р.. У 2016 р. спостерігається відновлення надходжень та збільшення прямих іноземних інвестицій на 3,27% порівняно з 2015 р.

Рис 2.1. Прямі іноземні інвестиції до України за 2011-2016 рр. (млн.дол.США)

Найбільше іноземних вкладень в економіку нашої держави отримали місто Київ та Дніпропетровська область. Також доволі велику частку одержали такі області як Донецька, Харківська, Київська, Львівська та Одеська. З чого можна зробити висновок, що ці області є найбільш інвестиційно привабливі для іноземних держав. Відповідно найменшу частку інвестиційних вкладень отримала Тернопільська, Чернівецька, Кіровоградська та Чернігівська області. Дані області маю низький рівень промислового виробництва, в результаті й чого непривабливий інвестиційний клімат.

Якщо розглядати прямі іноземні інвестиції на одну особу населення в Україні то можна спостерігати схожу тенденцію. Так як протягом 2011-2014 років інвестиції на душу населення поступово зростали від 899,8 дол. США до

1 327,8 дол. США. Проте станом на 31 грудня 2014 року цей показник скоротився до 1 072 дол. США, що є навіть нижчим за показник 2012 року, при тому що рівень інфляції а також курс долара різко зростали. Найбільший показник інвестицій на душу населення має місто Київ, а найменший Тернопільська область.

Якщо розглядати вище показані показники у відсотках, то можна сказати, що дані на початок 2015 року відповідно до 2014 становлять 80,5%, що є найнижчим показником протягом 2011-2016 років.

Агентство InvestUkraine провело опитування щодо проблем, з якими стикаються іноземні інвестори в Україні. У ньому взяли участь 130 компаній із 16 регіонів України. У ході опитування компаніям було запропоновано визначити основні проблемні питання своєї діяльності в Україні. Ґрунтуючись на результатах, InvestUkraine склала рейтинг найбільш поширених проблем іноземних інвесторів в Україні, що зображені на рис. 2.2 [23].

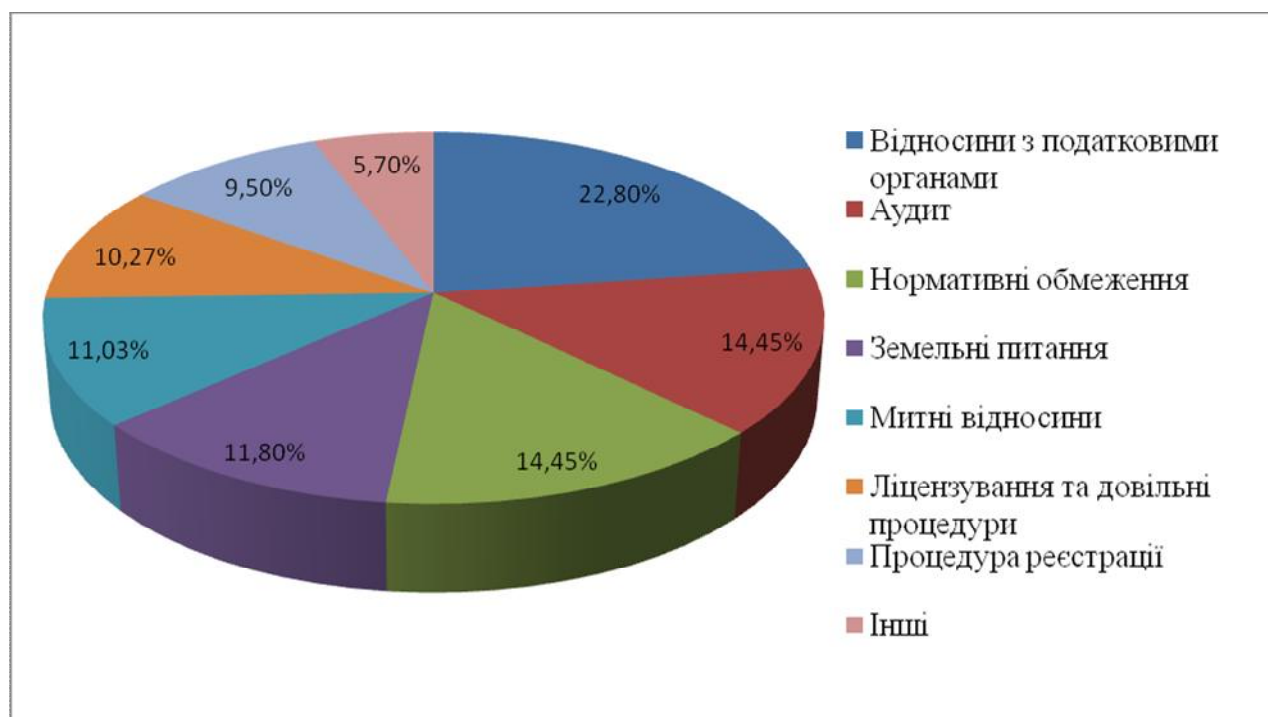
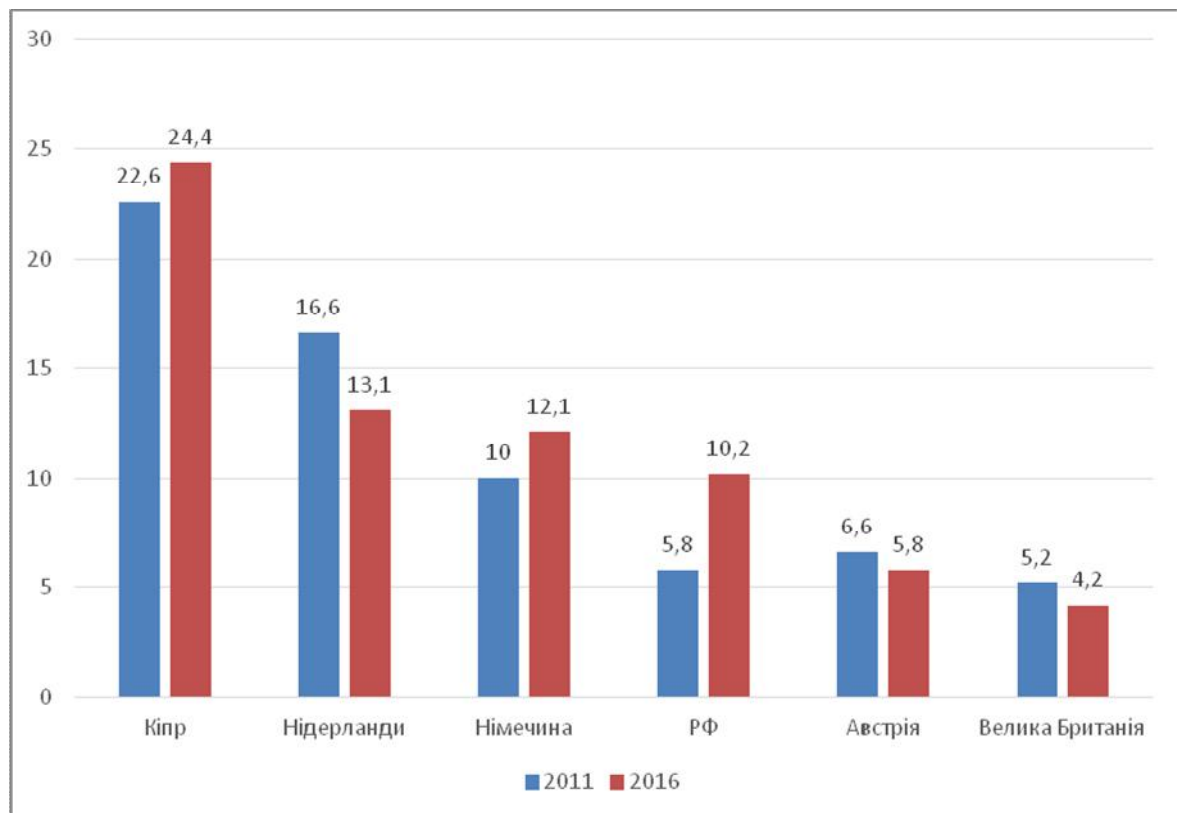

Рис. 2.2. Рейтинг проблем іноземних інвесторів в Україні

Згідно з рейтингом основна проблема іноземних інвесторів в Україні – відносини з податковими органами (22,8%). Друге і третє місце розділяють

питання, пов'язані з аудитом та нормативними обмеженнями – 14,45% учасників дослідження стикаються з такими проблемами. Проблеми щодо земельних питань турбують 11,8% респондентів, митних відносин – 11,03%. Ліцензування та дозвільні процедури ускладнюють діяльність 10,27% опитаних інвесторів, у той час як процедура реєстрації – 9,5%. Крім того, 5,7% респондентів вказали, що вони також мають справу з іншими проблемами, такими як рейдерство, висока вартість сировини і т. д.

Рис. 2.3 Структура прямих іноземних інвестицій в економіці України за країнами

Розглянемо структуру іноземних інвестицій за регіонами станом на 1 січня 2011 року та на 1 жовтня 2016 року (див. рис. 2.3). Найбільшу частку інвестицій Україна отримала від Кіпру, що в 2011 році становило – 22,6% , а на поч. 2016 – 24,4% усіх інвестицій. Далі йдуть Нідерланди та Німеччина показники яких становлять відповідно 16,6% , 10% у 2011 році, та 13,1%, 12,1% на середину 2016. Частка інвестицій від Австрії знизилась від 6,6% до 5,8%, а від РФ

збільшилась з 5,8% до 10,2%. Частка від Великої Британії знизилась рівно на 1% (з 5,2 до 4,2%).

Зі структури прямих іноземних інвестицій в економіку України за видами економічної діяльності, що зображена на рис. 2.4, 2.5 видно, що найбільшу частку інвестицій вкладено в промисловість – 32,2%. Далі йде фінансова і страхова діяльність частка на яку припадають інвестиції і 2011 році становила 31,7%, але на початок 2016 скоротилась до 25,1%. Частка на оптову та роздрібну торгівлю знизилась на 2%, а на операції з нерухомим майном збільшилась на 2,2%.

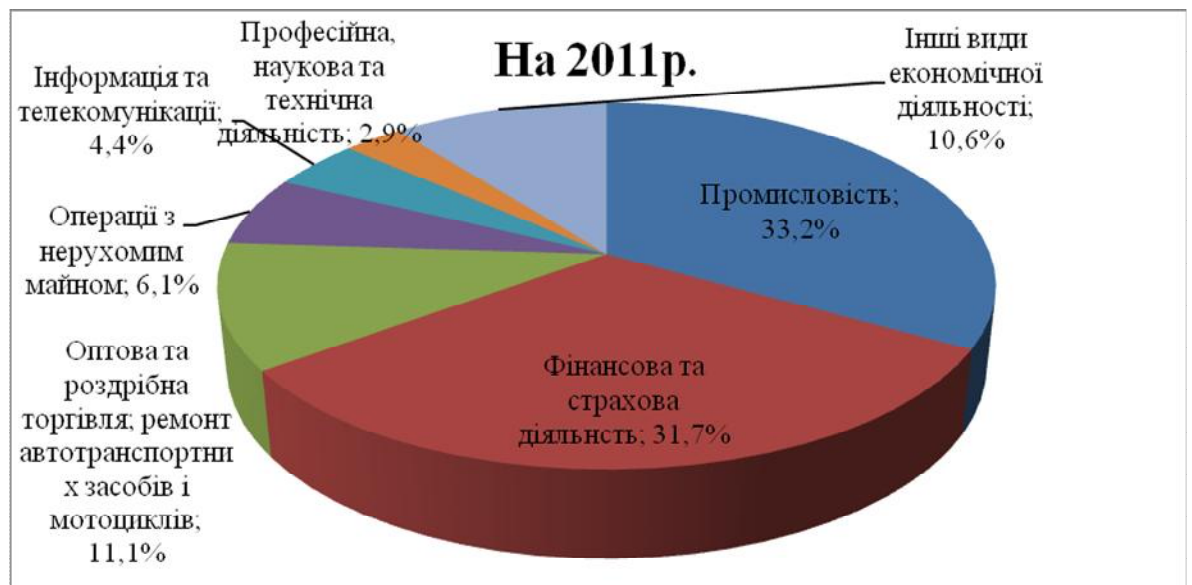

Рис.2
4.
Структура прямих іноземних інвестицій в економіці

і України за видами економічної діяльності на 2011 рік

Рис.2.5. Структура прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності на 2016 рік

Також збільшилась частка інвестування в професійну, наукову та технічну діяльність на 3,3%, а в сферу інформації та телекомунікації знизилась на 0,4%.

Прямі інвестиції з України в економіці країн світу теж помірно збільшувались до 2014 року, проте на поч. 2015 знизились доволі стрімко.

У рейтингу легкості ведення бізнесу, що його укладає Світовий банк, Україна посіла 83 місце і покращила свої позиції на 4 пункти порівняно 2014 роком. У доповіді DoingBusiness 2016 відзначається, що ключовою реформою, яка сприяла підвищенню рейтингу України, є спрощення реєстрації бізнесу. Так, у сфері реєстрації підприємств Україна посіла 30-те місце та покращила свої позиції на 40 пунктів порівняно з минулим роком. В Україні скорочено час на реєстрацію підприємства платником податків та скасовано збір за державну реєстрацію бізнесу[18].

Отож, проаналізувавши стан інвестиційної діяльності за 2011-2016 роки, можна зробити висновки, що значний вплив на інвестиційний клімат мають як і економічна діяльність держави так і політична. Протягом 2011-2014 років інвестиційна діяльність в Україні збільшувалась в помірному темпі, проте за 2014 рік наша держава стала менш інвестиційно привабливою, що спричинено рядом чинників, таких як інфляція, окупація АР Крим, воєнні дії на Сході країни. У

2015-2016 році інвестиційна ситуація в Україні дещо покращилася, передусім збільшився обсяг залучених інвестицій та покращилась ситуація щодо легкості ведення бізнесу.

III. Основні шляхи активізації інвестиційної діяльності в Україні

В Україні інвестиції є одним із найважливіших прийомів забезпечення вибуття країни з кризи, досягнення конкретних структурних зрушень в економіці, технологічного переозброєння, підняття якісних показників ведення господарства на мікро- та макрорівнях, поновлення віджилих основних виробничих фондів. Тому постанова і вирішення питань результативного залучення та використання закордонних інвестицій в Україні є одним із найбільш назрілих завдань економічної науки [4].

Економіка України для іноземців – це об'єкт світового господарства, в який можна і варто вкладати капітал. Іноземці проявляють значну зацікавленість до інвестування народного господарства України. Наступним логічним кроком в залученні інвестиційних ресурсів повинні бути рішучі кроки із сторони реципієнта.

З метою активізації роботи щодо розвитку та реалізації інвестиційного потенціалу України, збільшення обсягу іноземних інвестицій, підтримки пріоритетних інвестиційних проектів, поліпшення інвестиційного клімату в державі, забезпечення захисту прав інвесторів, сприяння ефективній взаємодії інвесторів з державними органами у грудні 2014 року Указом Президента України утворено Національну інвестиційну раду [6].

Головним фактором щодо притягнення великого іноземного капіталу в економіку України є його участь у приватизації передусім стратегічних об'єктів. З одного боку, біля 50% зарубіжних інвестицій покрили саме іноземні інвестори завдяки участі у приватизації українських підприємств. З іншого боку, об'єкти, що пропонуються для приватизації за участю зарубіжних інвесторів, є для останніх непривабливими. Основоположні причини цього такі: слабка правова основа, що суттєво обтяжує виконання будь-якого конкретного контролю зовнішнього господаря над підприємством, де він має контрольний пакет акцій; у третій частині приватизованих фірм держава досі зберігає за собою чималі пакети акцій (до 30%); держава й далі втручається у розвиток важливих галузей

(наприклад, енергетики). За впевненістю іноземних експертів, для продуктивної участі стратегічних інвесторів в українській приватизації варто відмовитися від ручного управління економікою, посилити роль саморегульованих товариств, прийняти популярне й тривале приватизаційне законодавство.

Другим, не менш цінним, механізмом регулювання інвестиційної діяльності є реформування аграрних відносин. Слід, керуючись належною нормативно-правовою основою, зробити усе для того, щоб ринок аграрних земель дав би державі додаткові важливі фінансові ресурси, нерезиденту – впевненість у серйозності умислів з боку України, резиденту – додаткові статутні ресурси при створенні фірм та тривкий спосіб стимулювання банків у тривалому інвестуванні (завдяки розробленню механізму закладу землі) [21].

Якщо розглядати мікроекономічний рівень, то основними причинами погіршення інвестиційного клімату України є: непрозорість ухвалення інвестиційних рішень та недооцінка активів підприємств; значний тіньовий сектор економіки; відведення та узаконення майна, високі витрати на дозвільні документи тощо; складність у проведенні процедури банкрутства підприємств; низька ділова культура ведення бізнесу; неефективність антимонопольного регулювання, значна залежність підприємств від імпорту паливно-енергетичних ресурсів; лобювання владних інтересів; відсутність права голосу в мажоритарних акціонерів [12].

Потрібною умовою покращання інвестиційного та економічного стану в Україні є чергова децентралізація державного управління, яка спроможна збільшити демократичний потенціал суспільства, протегувати підвищенню управлінської компетенції регіональних та місцевих органів влади. На жаль, сьогочасна практика формування інвестиційних програм регіонального рівня є надто сирію. Переважно обласні інвестиційні програми є простим зведенням організованих з районів проектів зростання виробництва певних підприємств, у яких економічне обґрунтування суттєво недороблене.

Список заходів, спроможних практично сприяти інвестиційним процесам на місцевому та регіональному рівнях і таких, що залежать від управлінських

структур, передбачає першочергову інформаційну підтримку. Від носіївмісцевої влади залежить ступінь розповсюдження інформації про належний регіон, зокрема його конкурентні переваги, особливості тощо [25].

Основними загальнодержавними заходами покращення інвестиційної активності можна визначити наступні:

- спрощення діяльності суб'єктів господарювання, дерегуляція підприємницької діяльності;
- підвищення ефективності управління державним сектором економіки;
- підвищення ефективності використання фінансових ресурсів в енергетичній сфері;
- боротьба з корупцією та очищення влади;
- також, здійснення заходів щодо реалізації Огляду ОЕСР інвестиційної політики в Україні (ОІП);
- ведення роботи в напрямі розвитку державно-приватного партнерства;
- здійснення заходів щодо удосконалення системи управління державними інвестиціями [18].

5 червня 2014 року Київський обласний та міський центри з інвестицій та розвитку провели круглий стіл «Проблеми та шляхи активізації інвестиційної діяльності в Україні у кризових умовах». У заході узяли участь українські експерти, представники бізнес спільноти, науковці. Під час круглого столу Віцепрезидент Європейської економічної палати EEIG в Україні Вікторія Лісничка наголосила, що Україна цікавить західних інвесторів особливо з ухваленням рішення Європейського парламенту і Рада ЄС про спрощення системи митних зборів на українські товари. Однак перешкодою є недосконала система отримання ліцензій[7].

З ціллю активізації притягненнязарубіжних інвестицій та внутрішнього інвестування доцільновиконати заходи, які збільшили б інвестиційну привабливість підприємств, галузей, та держави загалом. Зважаючи на досвід більшості іноземних країн, слідпідготувати комплексну програму залучення

інвестицій, яка зобов'язана передбачати присутність стабільної законодавчої бази; забезпечення фінансування пріоритетних сфер економіки України, державну допомогу в реструктуризації об'єктів господарювання з ціллю підвищення їх інвестиційного потенціалу; переверот податкової політики: зниження податкового тиску, полегшення системи оподаткування; підтримки розвитку сталого фондового ринку, який би відповідав міжнародним шаблонам, створення придатних умов для залучення портфельних інвестицій; формування порядку страхування інвестиційних ризиків.

Ще слід створювати на території України спільні страхові компанії (з участю іноземної сторони); створювати сприятливі податкові умови для розвитку малого і середнього бізнесу з метою наступної їх участі в ході інвестування; залучати до активної інвестиційної діяльності підприємства всіх форм володіння та господарювання.

Для подальшого покращення інвестиційного клімату України актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

На нашу думку, для збільшення інвестиційної привабливості України необхідно спрямовувати всі кошти на те, що для нашої країни є найбільш перспективним. Наприклад, величезні земельні ділянки попросту пустують, проте земля – це те, чим прославлена Україна. Родючі ґрунти та сприятливий клімат мали б зацікавити іноземних інвесторів у вкладенні коштів як і у сільське господарство, так і у створення фабрик і заводів при фермах. Також, однією з важливих сфер розвитку в Україні на сьогоднішній день є наука. А саме молоді «уми». Безліч вчених вимушені виїжджати за межі держави в пошуках постійної роботи, тоді як залученні кошти в науку могли б позитивно вплинути на економічний та соціальний розвиток держави.

Для того, щоб підвищити інвестиційну привабливість України необхідно забезпечити гарантовану безпеку вкладів іноземних інвесторів. Тобто, однією з

найбільших перешкод до залучення іноземних інвестицій є війна на сході України. Тому для активізації інвестиційної діяльності необхідно здійснювати всі можливі заходи щодо швидкого припинення військових дій на території України.

Отож, активізація інвестиційної діяльності в Україні, на сьогоднішній день, є одним з першочерговим питанням, яке потребує вирішення. Адже саме завдяки інвестиційної діяльності відбувається зростання економіки нашої держави, збільшення робочих місць та підвищення загального добробуту усіх членів суспільного виробництва. Основними шляхами активізації інвестиційної діяльності насамперед є: здійснення заходів щодо зниження корумпованості нашої країни; оптимальний рівень оподаткування населення, малого та середнього бізнесу; впровадження вільних економічних зон; сприяння розвитку стабільного фондового ринку; стабілізація валютного ринку; сприяння розвитку науки та здійснення дій щодо швидшого припинення військових дій на сході країни.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи дослідження поняття «інвестиції» та «інвестиційної діяльності», можна зробити висновок, що розкриття змісту таких понять як інвестиції та інвестиційна діяльність є доволі складним завданням. Багато вчених намагались і намагаються сформулювати та посилити економічний зміст категорії «інвестиції», посилаючись на дослідницьку мудрість як вітчизняних так і закордонних спеціалістів. Кожний з них зробив важливий внесок у дослідження природи інвестицій. Підсумовуючи погляди багатьох вчених-дослідників щодо досліджування поняття «інвестиції», можна здійснити спробу розкрити, яка ж сутність категорії «інвестиції». Можемо запропонувати подальше визначення поняття інвестиції: «інвестиції – це всі види грошових, майнових та розумових цінностей, що вкладаються у фірми, а також підприємницькі задуми й програми, які сприяють піднесенню виробництва та невиробничої галузі, з метою отримання прибутку та соціального ефекту».

Під інвестиційною діяльністю ж слід розуміти упорядковану діяльність, що відбувається в дійсно існуючій країні на умовах ведення господарства за допомогою практичних дій суб'єктів інвестиційної діяльності, призначення яких полягають у цілеспрямованому процесі знаходження потрібної кількості інвестиційних ресурсів, вибиранні придатних об'єктів чи інструментів для їх вкладання, розробці і запровадженні поступової інвестиційної програми чи стратегії та забезпеченні продуктивної її реалізації з метою отримання прибутку та/чи іншого позитивного ефекту.

Проаналізувавши стан інвестиційної діяльності за 2011-2016 роки, можна зробити висновки, що значний вплив на інвестиційний клімат мають як і економічна діяльність держави так і політична. Протягом 2010-2014 років інвестиційна діяльність в Україні збільшувалась в помірному темпі, проте за 2014 рік наша держава стала менш інвестиційно привабливою, що спричинено рядом чинників, таких як інфляція, окупація АР Крим, воєнні дії на Сході країни.

Зважаючи на вище сказане, можна стверджувати, що вплив міжнародних індексів акцій на стан інвестиційної привабливості в країні є надзвичайно великий. Саме завдяки цим індексам й відбувається вибір найбільш сприятливої для інвестицій країни. Так як суб'єкти господарської діяльності, держави, міжнародні органи та інституцій не бажають втрачати вкладений капітал, для них ці показники є певним орієнтиром. Індокси використовуються міжнародними інвесторами як показники ефективності функціонування міжнародного ринку акцій та його окремих сегментів.

Отож, активізація інвестиційної діяльності в Україні, на сьогоднішній день, є одним з першочерговим питанням, яке потребує вирішення. Адже саме завдяки інвестиційної діяльності відбувається зростання економіки нашої держави, збільшення робочих місць та підвищення загального добробуту усіх членів суспільного виробництва. Основними шляхами активізації інвестиційної діяльності насамперед є: здійснення заходів щодо зниження корумпованості нашої країни; оптимальний рівень оподаткування населення, малого та середнього бізнесу; впровадження вільних економічних зон; сприяння розвитку стабільного фондового ринку; стабілізація валютного ринку; сприяння розвитку науки та здійснення дій щодо швидшого припинення військових дій на сході країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабич Л. М. Інвестиційний податковий кредит як інструмент регулювання інвестиційних процесів / Л. М. Бабич, А. О. Кузнецова // Актуальні проблеми економіки.– 2011.– № 9 (123).– С. 226-231.
2. Бланк И. А. Основы инвестиционного менеджмента. Т.1 – К.: Эльга – Н, Ника-Центр, 2001. – 536 с.
3. Дука, А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування. [Текст] : навч. посіб. / А.П.Дука. — К. : Каравела, 2007. – 424 с.
4. Євтушенко Г.І., Левківський Т.А. Іноземне інвестування в Україні: Сучасний стан та перспективи: наук. стат. збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – №1. –С. 13.
5. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991 р., №1560-ХІІ <http://www.rada.kiev.ua>
6. Інвестиційний клімат в Україні / Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>.
7. Круглий стіл «Проблеми та шляхи активізації інвестиційної діяльності в Україні» / Київський обласний центр інвестицій. Київська ОДА від 17.06.2014 [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.kyiv-obl.gov.ua/news/article/kruglij_stil_problemi_ta_shljahi_aktivizatsiji_investitsij_noji_dijalnosti_v_ukrajini.
8. Лук’яник М. М. Сутність інвестицій як економічної категорії // Вісник Сумського нац. аграрн. ун.-ту Серія:Фінанси і кредит. – 2003. – №2. – С. 107-110.
9. Марченко Н.А. Рейтингова оцінка України за рівнем інвестиційної привабливості // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. - № 2 (10). – ст. 94-100.
10. Массе П. Критерии и методы оптимального определения капиталовложения. – М., 1971, С. 27.
11. Маштабей В. Курс на інтеграцію // Віче. – 2000. – № 8.

12. Мотриченко В.М., Інвестиційна привабливість України: стан та шляхи активізації /В. М. Мотриченко// Фінансовий простір. – 2011. – №4(4).
13. Павлюх А.П. "Щодо ризиків і перспектив активізації інвестиційної діяльності в Україні" Аналітична записка [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1550/>
14. Панчишин С. М. Макроекономіка: [Текст] навчальний посібник / С. М. Панчишин. – К. :Либідь, 2001. – 616 с.
15. Петренко І.С. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України. Статистичний збірник // І.С. Петренко. – К.: Державна служба статистики, 2015. – 44с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
16. Погасій С. О. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях): [Текст] навч. посібник / С. О. Погасій, О. В. Познякова, Ю. В. Краснокутська; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 337с.
17. Сінченко В.М. Ефективність інвестицій у бурякоцукровому виробництві // Цукрові буряки. –2003. – №6. – С. 4-6.
18. Стан інвестиційної діяльності в Україні / Інвестиційна діяльність в Україні від 23.02.2016 // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
19. Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище [Текст] / Є.А. Стефанович // Економіка та держава. – 2010. – № 11. – С. 60–64.
20. Федоренко, В. Г. Інвестування: підручник /В. Г. Федоренко. – К.: Алеута, 2006. – 434 с.
21. Череп, А. В., Інвестиційна діяльність України: стан та шляхи активізації / А. В. Череп, Г. І. Рурк // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2011. – № 3. – С. 48-52.
22. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции / Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1999. – XII,1028 с.
23. Що думає бізнес: результати Індексу інвестиційної привабливості України у 4 кварталі 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.eba.com.ua/uk/information-support/eba-news/important/item/10192-2013-12-19-1420>

24. Щукін Б. М. Інвестування: Курс лекцій. [Текст] / Б.М. Щукін — К.: МАУП, 2004. — 216 с. 19 с.
25. Яркова Н.І., Роль органів державної влади в інвестиційному процесі / Н. І. Яркова, О. П. Яковенко//Економіка будівництва і міського господарства. – 2012. – Том 8. – №2. – С. 89-100.
26. TheGlobal Competitiveness Report 2013-2014 – Geneva: World Economic Forum, 2013. – Р. 377 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.weforum.org/gcr